

CONFEDERAȚIA NAȚIONALĂ
A SINDICATELOR DIN MOLDOVA

Notă informativă

cu privire la situația în domeniul dialogului social
și propunerile sindicatelor de modificare
și completare a cadrului legal în domeniu

Nota informativă
cu privire la situația în domeniul dialogului social și propunerile sindicatelor
de modificare și completare a cadrului legal în domeniu

În Republica Moldova parteneriatul și dialogul social se realizează prin negocierile colective în materie de relații de muncă în conformitate cu reglementările internaționale și naționale. Codul muncii al Republicii Moldova nr. 154-XV din 28 martie 2003, prin art. 19, lit. a), stabilește că parteneriatul social se realizează prin negocieri colective privind elaborarea proiectelor de contracte colective de muncă și de convenții colective și încheierea acestora pe baze bi- sau tripartite, prin intermediul reprezentanților părților parteneriatului social.

Asigurarea realizării negocierilor colective în materie de relații de muncă este condiționată de existența unui cadru juridic și instituțional adecvat.

În primul rând, dreptul la negocieri în materie de muncă și caracterul obligatoriu al convențiilor colective este garantat de articolul 43 din Constituția Republicii Moldova.

Totodată, o reglementare juridică mai desfășurată a acestui drept a fost realizată odată cu adoptarea Codului muncii al Republicii Moldova în martie 2003, precum și cu ratificarea de către RM a unui șir de Convenții ale Organizației Internaționale a Muncii. Astfel, Republica Moldova a ratificat pînă în prezent 42 de Convenții ale Organizației Internaționale a Muncii, inclusiv 8 din ele, fiind cele fundamentale (2 convenții denunțate).

La rîndul său cadrul instituțional, reglementat, de asemenea, de Codul muncii și Legea privind organizarea și funcționarea Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective, a comisiilor pentru consultări și negocieri colective la nivel de ramură și la nivel teritorial nr. 245-XVI din 21 iulie 2006, se bazează pe crearea și funcționarea următoarelor structuri ale parteneriatului social:

- a) la nivel național - Comisia națională pentru consultări și negocieri colective;
- b) la nivel ramural - comisiile ramurale pentru consultări și negocieri colective;
- c) la nivel teritorial - comisiile teritoriale pentru consultări și negocieri colective;
- d) la nivel de unitate - comisiile pentru dialog social "angajator - salariați".

Cu toate acestea, existența cadrului juridic și instituțional nu este un factor determinant în realizarea eficientă a negocierilor colective la toate nivelurile.

Din analizele făcute constatăm eficiența redusă a parteneriatului social, caracterizată de mai multe aspecte, printre care:

- Capacitatea redusă a partenerilor sociali de a negocia și încheia convenții colective și contracte colective de muncă (la nivel național încheiate 15 convenții

colective, la nivel ramural - 19 convenții colective din 25 de centre sindicale, la nivel teritorial – 21 convenții colective și 4588 contracte colective de muncă față de circa 7000 de organizații sindicale primare) (vezi tabelele nr. 1 și nr. 2).

Această situație este cauzată de:

- lipsa cunoștințelor și interesului din partea partenerilor sociali de a negocia;
- lipsa structurilor partenerilor sociali la nivel de teritoriu și nivel ramural;
- caracterul formal al contractelor colective de muncă;
- lipsa unui mecanism permanent de monitorizare și control asupra respectării contractelor colective de muncă și convențiilor colective ș.a.

- Atitudine formală din partea guvernării față de importanța parteneriatului și dialogului social. Instabilitatea politică și lipsa unei guvernări stabile au afectat procesul de realizare a parteneriatului social la nivel național.

- Deciziile comisiei au caracter recomandabil (nu impun partenerilor sociali întreprinderea unor măsurilor concrete).

- Nu funcționează în măsura necesară consiliile de specialitate create în cadrul Comisiei naționale.

- CNCNC foarte rar elaborează avize proprii (cu toate că are asemenea atribuții), inclusiv care să însoțească proiectele de acte normative în întregul proces de adoptare.

- Comisiile pentru consultări și negocieri colective la nivel ramural și teritorial nu funcționează în măsura cuvenită.

- Nu coincid termenele mandatelor de reprezentare în comisiile pentru consultări și negocieri colective la nivel de teritoriu.

- Este un cadru legal subdezvoltat la capitolul parteneriatului bipartit.

- Este o pondere foarte înaltă a lucrătorilor informali.

- Din partea organizațiilor patronale se promovează o liberalizare excesivă a relațiilor de muncă, inclusiv de reducere a influenței reprezentanților salariaților în cadrul raporturilor de muncă;

Este necesar de menționat că în ultima perioadă, într-o oarecare măsură, s-a revenit la un ritm normal de activitate a Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective. În anul 2016 au avut loc 7 ședințe ale Comisiei naționale în cadrul cărora au fost discutate mai multe probleme importante, printre care:

- Cu privire la proiectul de lege ce vizează modificarea și completarea unor acte legislative în partea ce ține de realizarea politicii fiscale, vamale și bugetare pentru anul 2016, precum și pentru anul 2017;

- Cu privire la mersul realizării Hotărârii Guvernului nr. 477 din 28.06.2011 pentru aprobarea Planului de acțiuni privind minimizarea practicii de achitare a salariilor „în plic” și „muncii la negru” diminuării muncii nedeclarate și achitării salariului „în plic”;

- Examinarea proiectului Legii bugetului de stat, Legii bugetului de asigurări sociale de stat și Legii Fondurilor de asigurări obligatorii de asistență medicală pe anul pe anul 2016.

- Cu privire la mersul respectării convențiilor colective (nivel național).

- Cu privire la aplicarea legislației securității și sănătății în muncă și prevenirea accidentelor de muncă în anii 2014-2016.

- Cu privire la mersul elaborării standardelor ocupaționale și activitatea Comitetelor sectoriale.

Pe marginea majorității chestiunilor discutate s-a ajuns la un consens între partenerii sociali.

Totodată, au existat și situații când Guvernul a omis principiile parteneriatului social și a întreprins acțiuni unilaterale, neținând cont de opiniile celorlalți parteneri.

La acest capitol facem referire la decizia unilaterală a Guvernului luată asupra proiectului Legii cu privire la exercitarea unor activități necalificate cu caracter ocazional desfășurate de zilieri. Cu toate că în cadrul Comisiei naționale nu s-a ajuns la consens asupra proiectului în cauză (a fost respins de sindicate) acesta a fost aprobat la Guvern și înaintat Parlamentului Republicii Moldova.

Totodată, ulterior aprobării de către Guvern, în cadrul ședințelor CNCNC la insistența sindicatelor au fost puse în discuție proiectele de legi ce vizau modificarea și completarea unor acte legislative ce țin de optimizarea organelor de control, prin care se propunea lichidarea Inspectoratului de Stat al Muncii, și modificarea Codului muncii în vederea lichidării evidenței salariaților în baza carnetelor de muncă.

CNSM a propus partenerilor să fie realizate mai multe recomandări, printre care:

- perfectarea Legii nr. 245 din 21.07.2006 privind organizarea și funcționarea Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective, a comisiilor pentru consultări și negocieri colective la nivel de ramură și la nivel teritorial;

- acordarea priorității negocierilor și acordurilor bipartite la nivel de branșă, sector și unitate economică;

- elaborarea și implementarea unui mecanism pentru monitorizarea aplicării convențiilor colective.

Totodată, referitor la perfectarea Legii nr. 245 din 21.07.2006 privind organizarea și funcționarea Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective, a comisiilor pentru consultări și negocieri colective la nivel de ramură și la nivel teritorial CNSM vine cu un set de propuneri care se propun de a fi aprobate de către Comitetul Confederal al CNSM.

Printre cele mai esențiale propuneri de modificare este necesar de menționat:

- excluderea prevederii ce menționa expres despre caracterul recomandabil al deciziilor Comisiei naționale;

- introducerea dreptului comisiei de a solicita amânarea examinării proiectelor de interes al partenerilor sociali de a fi examinate la ședințele Guvernului pînă la discutarea acestora în cadrul ședințelor Comisiei naționale;

- să i se ofere Comisiei naționale dreptul de a lua decizii de extindere a acțiunii convențiilor colective la nivel național asupra tuturor salariaților din economia națională;

- introducerea prevederii prin care se stabilește că hotărârile Comisie naționale sînt obligatorii pentru părțile ce le-au adoptat prin consens;

- introducerea prevederilor ce ar permite constituirea comisiilor pentru consultări și negocieri colective la nivel ramural și teritorial în format bi-partit.

Departamentul protecție social-economică

Propunerile CNSM de modificare și completare a Legii nr. 245-XVI din 21.07.2006 privind organizarea și funcționarea Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective, a comisiilor pentru consultări și negocieri colective la nivel de ramură și la nivel teritorial

1. Din art. 7, alin. (6) se exclude sintagma „și este împuternicit de acesta”.

2. La art. 11 la lit. d) se exclude sintagma „cu caracter de recomandare”.

3. Art. 11 se completează cu două litere noi cu următorul conținut:

„(g) să solicite amânarea examinării proiectelor de acte normative din domeniul muncii și cel social-economic la ședințele Guvernului pînă la prezentarea avizului Comisie naționale;

h) să ia decizii de extindere a acțiunii convențiilor colective la nivel național asupra tuturor salariaților din economia națională”.

4. La art. 17, alin. (9) cuvîntul „președintele” se înlocuiește cu textul „coordonatorul fiecărei părți”.

5. Art. 17 se completează cu un alineat nou cu următorul conținut:

„(6¹) Hotărîrile adoptate de Comisia națională prin consens și/sau unanim sînt obligatorii pentru părțile vizate în aceasta”.

6. La art. 18 alin. (1), după cuvintele „sînt organe tripartite” se completează cu sintagma „iar în ramurile economiei unde la nivel național nu există ministere sau alte autorități administrative centrale, comisiile de ramură sînt organe bipartite”.

7. Art. 19:

- la alin. (2) după cuvîntul „tripartite” se completează cu cuvintele „sau bipartite”,

- la alin. (3) după cuvîntul „comisiile” se completează cu cuvîntul „tripartite”.

- se completează cu alin. (3¹) cu următorul cuprins:

„(3¹) La nivel de ramură, comisiile bipartite se formează din reprezentanți:

a) ai sindicatelor, numiți de organele sindicale de ramură;

b) ai patronatelor, numiți de patronatele de ramură”.

8. La art. 20 alineatul (1), sintagma „3 ani” se substituie cu sintagma „4 ani”.

9. Art. 24:

- la alin. (1) după cuvintele „comisiei de ramură” se completează cu cuvântul „tripartite”,

- se completează cu alin. (1¹) cu următorul cuprins:

„(1¹) Funcția de președinte al comisiei de ramură bipartite o exercită prin rotație președintele organului sindical ramural și președintele patronatului de ramură. Perioada de deținere a funcției de președinte al comisiei este stabilită în regulamentul comisiei respective”.

10. Art. 25:

- la alin. (1), după cuvintele „comisiei de ramură” se completează cu cuvântul „tripartite”.

- se completează cu alin. (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) Funcția de secretar al comisiei de ramură bipartite se instituie de către organul parteneriatului social care deține președinția în cadrul comisiei”.

11. La art. 27, alin. (9) cuvântul „președintele comisiei” se înlocuiește cu textul „coordonatorul fiecărei părți”.

12. Art. 28 după cuvintele „comisiilor de ramură” se completează cu cuvântul „tripartite”, iar la final se completează cu propoziția „Asigurarea financiară și tehnico-materială a activității comisiilor de ramură bipartite se efectuează din sursele financiare proprii în modul prevăzut de regulamentul comisiei respective”.